

Појединачно

Издање часописа *Повеља* / Година VIII / Број 25 / Краљево, децембар, 2017.

Главни и одговорни уредник *Дејан Алексић*, уредник *Милош Милишић*

Јана Алексић

НОСИТИ СВОЈ КРСТ ВЕДРО

*... Један корак напред, два назад. И ојей...
Бићи стирљив. Дојустити себи њад. У ње-
му оћкрићи где лежи мера моје, људске сло-
боде. Свесити очекивања од других на мини-
малну меру. Гошово ни на шћа. Ослонити се
на себе а волећи друже. Помирити се са преосе-
тљивошћу и губитком. Бићи смеран, кайкад
скрушен, а достојанствен. Радосно уронити
у меланхолију. Заволећи њаињу и кризу. За-
јевати језиком кише, љуска, ња и олује, да
би из песме изронила светлост.*

Овако песникиња Јана Алексић размишља о стиху „Људски је бити себи на терету”, који се налази у њеној књизи *Уијање*, објављеној у *Повељи* минуле године. Овде је „појаснила” још неке.

У један сумрак сћану све присвојне речи

... и сви присвојени утисци, погледи на живот, туђи одјеци, пројекције, стихови или песме, које смо поунутрашњили, приписали их већ сами себи. Ваља зато што личност постоји само у односу. Ваља се разабрати, чиста срца, не би ли се докучило шта је уистину срж, то зрнце аутентичности. Посреди је иритантна потреба да одгонетам, да се ослобађам не бих ли отпочела или заокружила поприлично већ обременењено трагање. Чини се да обављам тријажу како би речи продисале, прочистиле се, оздравиле, можда за песму, за покушај

самоописа. Да, остатак дана, у том огромном распону боја, пријемчив за сва чула, када се светиљке пале, унутрашњи увиди разгаљују. Кратак а поновљив, тај одсечак времена крцат је вишковима. Резервисан је за преслишавања, преиспитивања, евентуално, за понеки стих. Подстакнута ненајављеним искуствима, премеравам, преузимам ризик осећаја промашености, попут батлера Стивенса у Ишигурином роману, премда више од тридесет година млађа од њега. Предупређујем све наредне погрешке, вишкове, срљајући ка њима. Јер присвојеним речима ваља приуштити властити, само наш смисао. Тиме их обогатити, можда оголити, али прилагодити себи. Премда, међутим, том дубоко закопаном зрнци не могу гарантовати да сам на правом трагу, да и на пола пута није већ све узалудно. А за то треба преузети одговорност што пре, уз непрестана искушења самооправдања. Песма настаје на тим опирајућим речима.

Људски је бићи себи на шерешу

Носити свој крст ведро. Искључиво уз брдо. Пропорционално све мучнијем осећају тежине, расте хуманост. Обделавати над противречностима. „Противречност коју искуси најдубљи део нашег бића цепа нам срце и душу: она се назива крстом”, рече Симон Вејл. Опет туђа реч, али окрепљујућа. Бити човек, упркос свему: „I'm only human, after all“, опомиње раскошни баритон Рагн Бон Мена. Ипак, тражити бољег од себе, чак и када падамо. Непрестано жудети за савршенством, са свешћу

да је недосежно, јер: „I'm only human, I do what I can“. Ићи за том жељом, храбро освешћујући урођену кривицу која вуче надолу. Један корак напред, два назад. И опет... Бити стрпљив. Допустити себи пад. У њему открити где лежи мера моје, људске слободе. Свести очекивања од других на минималну меру. Готово ни на шта. Ослобити се на себе а волети друге. Помирити се са преосетљивошћу и губитком. Бити смеран, каткад скрушен, а достојанствен. Радосно уронити у меланхолију. Заолети патњу и кризу. Запевати језиком кише, плуска, па и олује, да би из песме изронила светлост.

*Тело је преобразени додир.
Никад истио, мирно.*

Фасцинација додиром. Потреба за његовим поновним проживљавањем и визуализацијом. У поезији. Призивам Микеланђелову представу стварања првог човека на Сикстинској капели. Свемоћна искра између Божјег и Адамовог прста. Оживљавање твари, њено непрестано усмеравање да би се пролепшала, усавршила, оваплотила у слици. Волети њену непоновљиву лепоту и жртву. „Логос постаде тело“ (Λογος σαρξ εγενετο – Verbum factum est), по Јовановом Јеванђељу, 1, 14. Мистерија додира. Претварање духа у тело – РЕЧЈУ – да би се осетио дух; да би се о њему сведочило. Оваплоћење, примање тела предуслов је обожења. А „једино вера то разуме, поштујући реч ћутањем“, откри ми Свети Максим Исповедник. Веровати отвореног срца у снагу Светог Духа. Препустити се тој вери. Подати се његовом додиру. Препустити се надахнућу. И све је лакше и ближе. А додир другог, којег смо посвојили као ближњег? Само њиме освешћујемо своје тело, сваки његов хир. Осећамо како се буди, разиграва, опушта или смирује тек у сусрету са туђом енергијом, туђим телом, погледом, стваралачки импрегнираним прстом, моделативно расположеним шакама. Тело, наше тело је вечно недокучива, неспозната другост – неумољиво нас издаје. Висока је цена те спознаје. Цена његовог порицања. И мада нас чини особеним, оно нам никад уистину не припада. Тело је радост и бреме у свом преображењу кроз додир и време. Ризница осећаја. Можемо га мењати, али оно не може нас. Слути га као последњи бедем одбране од бестелесне виртуелне стварности која најављује другачија преображења – свести и људске природе. Тело графеме у бесконачним комбинацијама гради све нове и нове лексеме, исказе, фазе, значења, истине о нама. Песма је тело подложно различитим додирима. Контакт са ствараоцем или читаоцима оно непрестано мења свој облик и значење. Прилагођава се. Песничку твар оживљавају духовне

енергије. Она постаје плот и мит; упориште ослобођених додира, истинске уметничке слободе.

*Док у ѓрлу зајинье реч
Песма се склања у осџаву*

Пребивати између испражњене речи и ненаписаних песама које нас одређују, одсликавају наше сложене међусобне односе, љубави. Најава мучне и опоре тишине. Песма која се пева утихнула је. Лијана ла Хаваш „Gone“ на *repeat*, катарза и мук. Ипак, одзвања у ушима и ствара неотклоњиву нелагодност. Зато се повлачи у мрачни кутак подсвести и чека повољан тренутак да поново буде преслушана или отпевана, једном, неком другом. Четрдесетодневни помен. Моменат саживљавања са губитком и болом. Сlike призивају асоцијације, болно освешћују. Непомирљиве разлике у односу према смрти ближњег. А у свачији интимни простор је добрано ушао. Умирања није ни било. Неприпремљени, суочили смо се са изневереним очекивањима. Дужност свих нас, међутим, била је етичка озбиљност према том сазнању. Неоспорива, трајно присутна Другост. Добитак у сећању ништи губитак.

*Сџих је маџа чистџих уџисака,
Понорниџих од свакоџ знања*

Памћење и стварност. Интелигенција и песма. Опажање. Непрестано истраживање. Склона упијању гласова, речи, реченица, фраза, узалуд сам утисцима тражила аналогон у чињеницама, у општим појмовима. Покушавала да успоставим везу. Настојала да запамтим оно што је подложно забораву. Знање је, ипак, надјачало песму. Јер, трагало се за прикладном речи, за поентом. Једном ме је пријатељ посаветовао да послушам интуицију, а не тај грамзиви разум који ме изнова озлеђује. Нису епистеме мера стваралачаког умећа нити општег знања, већ начин на који сам га усвојила или добила. Послушала сам тај наговор на песничко сазнање. Било је налик Хусерловој ејдетичкој интуицији. Историја се отворила. Прописала сам. Чистим утиском до Тајне. На стиху се оцртају сви топони ми и коте једног путовања. Тако сам и ја коначно пронашла стварност коју ћу запамтити.

Јана Алексић је рођена 1984. године у Крагујевцу. Објавила је збирке песама *Топао камен* и *Уијање*, као и две монографије из области теорије књижевности и књижевне критике: *Ојседнуџа прича: Поеџика романа Горана Петровића* и *Жудња за лејџиом и савршенсџивом: Теурџијска димензија књижевно-уметничкоџ савршенсџива*.

Живи и ради у Београду.

